

ефективність формування громадянина, патріота своєї держави, всесторонньо розвиненої особистості.

Список використаних джерел

1. Биковська О. В. Особливості професійної підготовки педагогів для системи позашкільної освіти. *Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова*. 2011. № 26. С.16-21
2. Могілевська В. М. Професійна компетентність як основа професійного мислення педагога позашкільного закладу. *Електронний збірник наукових праць Запорізького обласного інституту післядипломної педагогічної освіти*. 2015. № 1 (19). URL: https://virtkafedra.ucoz.ua/el_gurnal/pages/vyp20/2/mogilevska_stattja.pdf (дата звернення: 04.03.2020)
3. Мусаєв К. Ф. Підготовка педагогічних кадрів для позашкільних закладів освіти. *Наука і освіта*. 2010. № 7. С.162-165
4. Освіта в Україні: базові індикатори. *Міністерство освіти і науки України*. веб-сайт. URL: <https://mon.gov.ua/ua> (дата звернення: 04.03.2020)
5. Про освіту. Закон України від 05.09.2017 № 2145-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19> (дата звернення: 04.03.2020)
6. Про позашкільну освіту. Закон України від 22.06.2000 № 1841-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1841-14> (дата звернення: 04.03.2020)
7. Сергієнко Н. Ф. Професійна компетентність сучасного вчителя. *Теорія та методика управління освітою*. 2011. № 5. URL: http://umo.edu.ua/images/content/nashi_vydanya/metod_upr_osvit/v_5/24.pdf (дата звернення: 04.03.2020)

Приймак Олександра

(студентка другого освітнього рівня I курсу,
спеціальність «Освітні, педагогічні науки»,
педагогічний факультет)

Ковальчук В. М.

(Наук.керівн. – к.пед. н., доцент)

Умови розвитку креативної компетентності майбутніх викладачів ЗВО

Розвиток інтелектуального й духовного потенціалу народу, національне відродження, становлення державності та демократизації суспільства в Україні значною мірою залежить від того, наскільки ефективно формуватиметься творчий потенціал майбутніх фахівців. Адже основу сучасного інформаційного суспільства складають нетрадиційні матеріальні, а інформаційні ресурси, наука, здібності людей, їхня ініціатива, креативність. Необхідною стала потреба у діяльних, обдарованих, інтелектуально і духовно збагачених громадянах. Тому це не тільки актуальна проблема сучасної педагогічної науки та практики, а й соціальна необхідність. Наразі, головною метою професійної освіти постає підготовка висококваліфікованого фахівця, який вільно володіє своєю професією, готовий до постійного професійного зростання, самоудосконалення, творчої реалізації [1, с. 212].

Найефективніший шлях розвитку творчої особистості – прилучення студентів до продуктивної творчої діяльності, створення умов для розквіту їх обдарованості. Тож основним завданням освітніх закладів є розвиток креативних здібностей студентів у процесі навчання і виховання.

Суспільству потрібні креативні фахівці з високим творчим потенціалом, здатні проникати в суть ідеї і втілювати її в життя. Можна стверджувати, що в складних умовах, що постійно змінюються, найкраще орієнтується, приймає рішення, працює людина творча, гнучка, креативна, здатна до генерування і використання нового. Це рішуча, смілива особистість, яка не зупиняється на досягнутому, вміє передбачати, планувати тощо.

Науковці розглядають творчу діяльність студентів як таку, що сприяє формуванню таких якостей творчої особистості: самостійність у виборі знань; працелюбність; вміння бачити головне, спільне, різне; розумова активність; підбір матеріалу, який необхідний для виконання конкретного завдання і т.д.

Мета креативної педагогіки – відхід від простої передачі знань, нав'язування, підвищення мотивації навчання, створення «технології мислення», формування особистих творчих якостей, управління педагогічно та психологічно освіченими, творчими, цікавими викладачами. При цьому необхідно зважати на умови розвитку креативності: бази знань та умінь, накопичення та систематизація запасу інформації; створення атмосфери, яка сприяє творчості; пошук аналогій.

Процес формування креативності студентів є досить нелегким і потребує освіти, впровадження інноваційних форм і методів навчання, розробка сучасного навчально-методичного, матеріально-технічного забезпечення тощо.

У процесі підготовки спеціаліста у вищому закладі освіти розвиток його професійних умінь і творчих здібностей проходить декілька етапів.

Інтуїтивний рівень – студенти працюють за регламентованими інструкціями і правилами, надають перевагу роботі за підказкою, існуючими шаблонами і стандартами.

Репродуктивно-творчий рівень – студенти задовільно справляються з вирішенням типових проблем.

Творчо-репродуктивний рівень передбачає, що студенти мають достатньо сформовану систему знань, умінь та навичок, які дають змогу в основному успішно виконувати професійні функції.

Творчий рівень – найвищий у розвитку фахових умінь і навичок. Досягнувши його, студенти виявляють виражену професійну спрямованість

особистості, добре розвинуті професійні вміння, їм властивий пошуковий метод засобів і прийомів роботи [6, с. 47].

Робота з формування творчої особистості майбутнього фахівця може здійснюватись у багатьох напрямках. Навчання має забезпечувати оптимальні передумови для самореалізації особистості студента, розкриття всіх закладених у ній природних задатків, її здатності до свободи, відповідальності та творчості. Це має бути невід'ємною умовою змісту всіх навчальних дисциплін, органічно доповнювати навчальний процес в позааудиторній роботі, щоб забезпечити єдність знань, умінь і навичок студентів та розвиток їхніх творчих можливостей.

На розвитку творчого потенціалу майбутніх викладачів наголошує і Хмельковська С.В., зауважуючи, що їх підготовка повинна бути орієнтована також на творчу самостійність і самореалізацію [2, с. 11]. Розвиваючи свої творчі здібності, майбутній викладач зможе у подальшій професійній діяльності моделювати й «випереджати» можливі зміни в організації, структурі й змісті освітнього процесу, динамічність якого усе більше підсилюється у зв'язку із прискоренням суспільного розвитку.

Кібаєва К. зауважує, що психолого-педагогічною основою формування творчого потенціалу майбутнього викладача є уявлення про цей процес як науково керований. При цьому формування творчих здібностей як одного з важливих психологічних компонентів майбутньої професійної діяльності повинно виступати складовою частиною всієї системи підготовки майбутнього викладача і функціонувати в її складі [3, с. 76].

Основним засобом формування творчих здібностей майбутніх викладачів можна розглядати систематичний і цілеспрямований процес роботи над творчими завданнями. Значних успіхів при цьому можна досягти, якщо спеціальними способами вказати зв'язок між ними, навчити студентів сприймати завдання як елементи одного цілого. Крім того, таку систему творчих завдань варто вважати дидактичною системою.

Ларіна Т.В. виділяє такі загальні педагогічні умови застосування системи завдань творчого характеру:

формування творчих якостей передбачає використання різних типів творчих завдань; упорядкування системи творчих завдань на основі дидактичних принципів: наростання складності, диференційованого підходу тощо; впровадження системи творчих завдань у практику навчання передбачається в умовах творчого середовища та продуктивного співробітництва між викладачами й студентами (висування гіпотез, перебір варіантів, пошук рішення й ін.), коли всі учасники навчального процесу реально усвідомлюють важливість застосування творчих завдань у навчанні,

активно включаються в діалогову роботу над пошуком рішення в умовах доброзичливої емоційної атмосфери [4, с. 77].

Ефективними методами і прийомами розвитку творчих здібностей студентів є стимулювання інтересу, цікаві аналогії, емоційне переживання, розвивальні ігри, метод відкриття, ситуації з можливістю вибору, підвищення стимулюючого впливу змісту навчального матеріалу тощо. Творчу активність студентів можна розвивати по-різному: не давати готових відповідей, а спонукати до самостійного пошуку, аргументувати відповідь, обговорювати зі студентами будь-які ідеї, створювати доброзичливі стосунки, нестандартні ситуації, враховувати інтереси, мотиви, бажання студентів, змінювати форми та методи роботи.

Розвитку креативності допомагають насамперед заняття, де використовують творчі та випереджальні завдання, які активізують їхній інтелектуальний і творчий потенціал, забезпечують індивідуальний підхід до кожного студента, розвиток навичок для пошукової діяльності. Доцільно застосовувати оптимальні інтерактивні технології, які проєктували б креативні якості особистості студента: фантазію, натхнення, ініціативу, нестандартність, наявність власної точки зору. Саме здатність осмислювати вивчуване, виділяти основне сприяє виробленню вмінь свідомо застосовувати знання на практиці. Необхідним атрибутом та доречним доповненням занять з розвитку креативності є мультимедійні презентації, які використовують і як дидактичний матеріал, і як ілюстрації до зорового чи слухового сприймання певного завдання, і як узагальнені схеми теоретичного матеріалу, і як аудіо- та відеодоповнення до слова викладача. На таких заняттях відчувається співпраця з викладачем, формуються позитивні мотиви навчально-пізнавальної діяльності, з'являється живий інтерес у студентів, покращується процес засвоєння матеріалу [5, с. 42].

Для ефективного розвитку креативності майбутніх фахівців необхідно дотримуватись таких умов:

вчасно виявляти творчі здібності студентів та враховувати їх індивідуальні та вікові особливості; створювати емоційну атмосферу спілкування; дбати про творчість, а не давати готові знання, підбирати та практикувати ефективні завдання, які б пробуджували інтерес, сприяли розвитку допитливості, мислення, фантазії, уяви; використовувати сучасні досягнення науки та техніки; створювати нестандартні, проблемні ситуації, які б давали можливість висловити власну думку, вимагали пошуків альтернативи, прогнозування; виховання особистості майбутнього фахівця, підготовленого до майбутнього, у якому необхідно розв'язувати проблеми та приймати конкретні рішення; широко застосовувати пошуково-

дослідницьку роботу; толерантно та доброзичливо ставитися до студентів; стимулювати і підтримувати ініціативу студентів, їхню самостійність; дотримуватися послідовності та системи в роботі; створення педагогічно комфортного творчого середовища [6, с. 49].

Із своєю чергу, педагогічно комфортне середовище складається з трьох компонентів, які допомагають забезпечити ефективність та результативність процесу формування творчого потенціалу майбутніх викладачів. Це створення доброзичливої та творчої атмосфери, що припускає ситуацію сприятливого педагогічного спілкування між студентами та викладачами, а також є базою для співтворчості між учасниками освітнього процесу; створення індивідуальної ситуації успіху, яка передбачає таке цілеспрямоване організоване сполучення умов, за яких реально стає можливістю отримати значні результати у діяльності як окремої особистості, так і всього колективу в цілому; сприяння творчій самореалізації студентів це несконанність викладання у наявності творчого потенціалу у майбутніх викладачів, виявленні умов їх розвитку і коригуванні дій студентів у напрямку їх перспективного розвитку [1, с. 214].

Отже, у кожній людині природою закладений певний творчий потенціал. Зиявити здібності, розвинути їх якомога повніше – таке завдання повинен ставити перед собою кожний викладач. Новий підхід у викладанні вимагати працювати у творчому режимі, нестандартних напрямках, постійно вдосконалювати свою діяльність, спрямовувати свою роботу на розвиток творчих можливостей студентів, їхніх талантів, адже від цього залежить їх професійне становлення.

Інститут магістратури у системі вищої освіти може стати тісно платформою, яка допоможе сформувати відповідні педагогічні умови для розвитку творчого потенціалу майбутніх викладачів ЗВО.

Система педагогічних умов формування творчого потенціалу майбутніх викладачів ЗВО створює основу для міцного засвоєння знань і умінь, вільної інформаційної орієнтації при вирішенні педагогічних завдань, оптимізації пошуку їх творчого вирішення; сприяє удосконаленню професійної підготовки і впливає на становлення творчої особистості. Саме творча особистість може бути конкурентоспроможною в сучасному світі, саме цілісна, духовно багата, креативна людина спроможна по-справжньому керувати майбутнім, лише така особистість може впевнено подивитися в обличчя новому.

Список використаних джерел

- 1 Качалов А. В. Педагогические условия формирования творческой самостоятельности студентов педвуза. *Известия Уральского государственного университета*. 2009. №1/2(62). С. 212-217.